

Hroznatův slib

Příběh a založení
kláštera Teplá

Karel Kyr

Karel Kýr

HROZNATŮV SLIB

Příběh o založení kláštera Teplá

UKÁZKA

COPYRIGHT

Autor: Karel Kýr

Vydal: Martin Koláček - E-knihy jedou

2013

ISBN:

978-80-87856-33-8 (epub)

978-80-87856-34-5 (mobi)

978-80-87856-35-2 (pdf)

PŘEDMLUVA

Málokteré z míst spjatých s historií naší vlasti má dodnes tak fascinující, působivou atmosféru, jakou si přes všechny neblahé zvraty osudu uchoval tepelský premonstrátský klášter s chrámem, bývalou školou, lékárnou a útlukem pro pocestné. Zlomky osudu zakladatele kláštera, pozdějšího probošta Hroznaty, mě inspirovaly k napsání příběhu, jehož děj se odehrává před více než osmi stoletími.

Dobu, v níž se odehrává náš příběh, charakterizovaly fanatické boje velkých křížových výprav, rytířské turnaje a velké slavnostní lovy – tady všude se uplatňovala statečnost a brutální síla. Současně ale byla nepsaným zákonem i něžná poetická služba lásce, jež odhalovala opačné lidské vlastnosti, mužskou zdobivost a zženštilost. „Svaté války“ podstatně rozmnožily počet nižší šlechty a pomohly rytířům k vojenské kariéře, k získání pozemků, k poznání dalekých krajin, a tím i k určitému rozhledu a společenskému vzestupu.

Již kníže Boleslav I. svým řádem stařešinským dal podnět k rozdělení země na úděly. Úděly se pak rozdělovaly na župy. Župy, základ veškeré správy zemské byly sídly jednotlivých plemen a skládaly se z většího nebo menšího počtu vesnic, zpravidla sídel rodů. Středem župy byl hrad, sídlo náčelníka celého plemene, žup, nebo vojvody, shromaždiště župních sněmů, sídlo svatyně a v dobách válečných útočiště lidu. Župan spolu s rodovými náčelníky tvořil sbor, jemuž náležela správa všech župních veřejných záležitostí. Župy se staly polickými okresy, v jejichž čele byli potom zeměpanští úředníci, vykonávající správu jménem knížete. Župané dosáhli časem dědičnosti svého úřadu. Byli jádrem zemské šlechty – zemanů, lechů, byli správci, soudci i vojevůdci žup a spolu s rodovými náčelníky-vladyky se scházeli na župních shromážděních.

Tak tedy bylo v Čechách v době našeho příběhu, v době, kdy věnce vysokých hor a tmavých lesů tvořily kolem naší vlasti těžko průchodnou hradbu...

KAPITOLA 1

Na pokraji hlubokého lesa stála vesnice s nemnohými statky roztroušenými po údolí, stráni, u potoka. Každý hospodář si vystavěl obydlí u svých pozemků. Jenom kaplička na mýtině a malý zvon na vidlicovém sloupu byly pojítkem všech chalup. Poblíž lesa se nacházelo stavení největší, ze všech stran obezděno jako hrádek. Pro početnou Někrasovu rodinu nestačil jeden domek – vedle sebe v lásce žily tři pokolení. Stařešina, hlava rodiny, vystavěl pro syna a vnuka vedle ještě jedno stavení. Jen dvůr, ke kterému byla obrácena okna všech tří světnic, měli všichni společný.

Nejstarší Někrasa dosud vládl v rodině i v domě. Byl to již bělovlasý stařec, ale ještě zdatný. Sice už nepracoval, ale jako nejstarší vládl celým majetkem a rod až po nejmladšího pravnuka ho musel poslouchat. Všichni pracovali společně, stůl byl společný, poslušnost neomezená.

Taková byla tehdy hospodářství v celých Čechách. Rozvoj rodiny byl omezen, páni nedovolili se stěhovat z místa na místo. Není tedy divu, že Pavel, bratr nejstaršího Někrasy, raději odešel z domu a dal se k vojsku. Ne na jeden rok, nýbrž na celý život. Potloukal se zpočátku po dvorech českých vladků, kde zastával službu zbrojnoše. Byl to tehdy ohnivý mladík, měl popudlivou povahu a nerad by poslouchal staršího bratra, který se podle stařešinského práva stal hlavou rodiny. Pod rodnou střechou by jinak jistě došlo k půtkám a rozbrojům.

Starý Někrasa nevěděl přesně, kolik mu je let. Věděl by to, kdyby uměl počítat přes padesát. Své stáří měřil podle vysokých topolů, které sázel na zápraží, aby k sobě stáhly blesky a stavení chránily.

„Předhonily jste mne znamenitě,“ oslovoval je často nahlas. „Vy do výše, já k zemi. Ale ještě bych mnohého mladíka předběhl a na posledních kolbách jsem čtyřicátníkovi z ruky vyrazil oštěp.“

K večeru se všichni vraceli do rodné chalupy z polí, zahrady a lesů. Široká vrata se nestačila otáček ve veřejích. Výrostek, oblečený v krátké a ne zrovna čistotou zářící suknici, přiháněl dobytek. Na dvoře zapráskal bičem a o zvířata se více nestaral. Usedl pod lípu a začal vyřezávat ozdobu na násadu biče.

To už přicházel starší bratr Joza a v ruce svíral hák, kterým se kypřila půda. Před ním rozvážně kráčel tlustý vůl Joza si vesele pohvizdoval milostnou píseň. Když pásł, přes pole rozmlouval s dívkou svého srdce tak hlasitě, že se

to v lesích ozývalo ozvěnou. Ve dvoře pustil Joza zvíře do chléva a zamířil k lípě, kde pasák, nejmladší syn mladého Někrasy, seděl a vyřezával.

„Co to děláš, Luboš?“

Chlapec se obrátil k bratrovi a místo odpovědi ukázal na rozdělanou násadu.

„Pěkný had. Jenomže je příliš slabý a dlouhý,“ řekl Joza. Když viděl, že pasákovi pochvala zalichotila, snažil se vytknuté chyby zamluvit slovy: „Ale líbí se mi. Povedl se ti.“

Pozornost obou se obrátila k novému příchozímu. Byl to sám mladý hospodář. Vracel se z lovu. Dva ohaři se hnali před ním, přeběhli celý dvůr, vyplašili všechny slepice, krůty i pyšného kohouta vyhnali na kůl, u kterého byli přivázáni koně. Pasák i oráč rychle zamířili k otci, podsaditému muži v drsné, pevné říze, kabátci podšitým liškou a ve vysokých loveckých botách. Na širokých plecích mu visel luk, u pasu se mu houpal vykládaný toulec vedle širokého loveckého nože s lesklou rukojetí. Ani lovecká trubka nechyběla. Ale ničeho z toho si synové nevšíмали, i když otcova výzbroj byla jejich touhou. Zraky obou hned padly na kořist, kterou přinášel na zádech a připevněnou k opasku. Několik pernatých ptáků, zajíců a mladou srnu.

„Dnes jsem mohl dostat vlka. Táhnou k nám, a co nevidět některého uvidíme. Zima je zažene až ke stavením.“

Zatímco synové sundávali kořist a bedlivě ji prohlíželi, vyšel na dvůr i starý Někrasa. Býval výborným lovcem a ještě nyní, i když se mu ruka již třásla, málokdy chybil.

„Povídáš, že jsi viděl v lese vlka?“

„Nedaleko vysoké skály, tam, kde se sbíhají stezky. Běda samotnému poutníku. Ti by se do něho dali.“

„Vlk za humny uprostřed podzimu je neklamné znamení, že u nás nebude mnoho blahobytu,“ řekl starý Někrasa. „Letos se nám nedařilo, úrodu jsme měli nevalnou. Vždy, když jsme nezvaného hosta uviděli v lese tak brzy, dostavily se časy, od jakých nás chraň Bůh blahodárce! Někdy přišel mor, jindy hlad, v jinou dobu hrozila válka.“

„To je krásná srnka,“ pochvaloval starší syn. „Podobnou jsem ještě nedostal.“

„Kdyby nebylo té zvěře,“ vzdychl mladší Někrasa, „ani bychom se neuživili. Ještě že v lesích člověk nějaký ten kus uloví a na několik dnů je maso.“

„Jiného nám lesy nedají,“ pokýval hlavou starý Někrasa. „Paliva nespotřebujeme ani tolik, co spadne suchých větví ze stromu. Lesní stromy pohníjí, houby uschnou. Kdybychom měli místo těch lesů více orné půdy! Půjde-li to takhle dál, tak nás lány oseté po stráních a údolích těžko uživí. Největší díl půdy zabírají lesy. Jsou nám sice ochranou před nepřítelem, ale živí dravou zvěř a letos nám přinesly mnoho dešťů, že osení z té velké vláhly pohnilo.“

Starý Někrasa měl špatné posluchače. Pasák odnášel srnu a Joza si vybíral nejkrásnější ptačí pera za klobouk. Mladý hospodář však nebyl s otcem stejného smýšlení. Nadevše si cenil les. V lese lovil od rána do večera, starost o pole ponechával synům a hospodářství starému otci. Les byl jeho životem, zdálo se mu, že by bez něho nemohl žít.

Starý Někrasa se rozhlédl po okolních stráních a rovinách. Všude je obklopoval hustý les a jen řídká místa po vykácených stromech byla oseta.

„Už asi s tou myšlenkou půjdu do hrobu. Příliš lesů a vod našemu kraji škodí. Ubírají nám půdu.“

Pasák zaslechl, že dědečkova nepřízeň je zaměřena také na rybníky. A tak si dovolil pronést otázku:

„A kde by potom žily ryby, kdyby nebyly rybníky?“

Luboš byl horlivým rybářem. Chytal v okolních rybnících, kterých byl nadbytek.

„I ty rybníky, bažiny a močály jsou nám více na škodu než k užitku,“ odpověděl Někrasa. „Co z nich máme. Ryby v nich ani nepochytáme, v bažinách se množí plazi a mokřiny přinášejí nemoci. Kdybych byl bohatým pánem a mohl ze svého věku odečíst několik let, hned bych začal vysušovat bahnitá místa a nadělal bych z nich úrodná pole.“

Starý Někrasa u lípy osaměl. Mladí se nemohli odloučit o kořisti, kterou mezitím odnesli do domu. Stařec jako by ani nepozoroval, že je sám uprostřed dvora, kde se zelenalo několik sedátek z drnů. I když ho musel celý rod poslouchat, syn s jeho názory nesouhlasil. Starý Někrasa prozíravým okem pozoroval, že lidem v tomto koutu Čech nedostačuje k výživě dosavadní půda. Často upomínal jak domácí, tak sousedy, aby co nejvíce rozšiřovali území s ornou půdou. Ale narážel na houževnatý odpor. Lovy v lesích byly oblíbenou zábavou a vlastníci odmítali kácet stoleté duby, buky a smrky. Majiteli lesů v celém širokém okolí byli páni z Teplé. Ani ti nebyli Někrasovým myšlenkám nakloněni. A obyvatelé dědin neměli odvahu ani možnost, aby své území zvelebili.

Starý Někrasa, muž velmi zkušený, pozoroval již velmi dlouho poměry v tomto kraji. Obyvatel přibývalo a on dobře věděl, že nynější půda nemůže poskytnout výživu všem. Ale nevěřili mu, poukazovali na zvěř, ryby, na lesní plody, na všechno, co je až dosud živilo.

„A nepřítel by k nám měl volnou cestu,“ namítali ještě sousedé. „Lesy nás přece chrání, jsme zde v ústraní. Do Teplé je daleko a kdo ví, vzalo-li by nás panstvo v ochranu a otevřelo nám bránu, kdyby sem vtrhl nepřítel.“

„Proti nepříteli se musíme jinak opatřit,“ odpovídal starý Někrasa. „Že by nás pak Sezima kdy odehnal od bran, když jsme potřebovali pomoc – to nikdo nepamatuje. Jeho nástupce bude jistě stejně dobrým ochráncem našeho jmění a životů.“

Přišel-li mor a v Nezdicích byli osamoceni, odkázáni jen na sebe, stejně jako v jiných vzdálených dědinách, a izolováni nepropustnými lesy, pak všichni dávali za pravdu starému Někrasovi. Že je třeba, aby se spojili, sjednotili. Jakmile však nebezpečí minulo, vše zůstalo při starém.

Někdy se neurodilo, pole nedalo žádné obilí a časem se dostavil i hlad. Tu Někrasa posílal sousedy na lov do zavátých lesů a krajiny plné dravé zvěře, na zamrzlé rybníky a bažiny. Opět mu dávali za pravdu, ale sotva přišlo jaro, na všechny sliby zapomněli. Nikdo na lesy nevztáhl ruku, hvozdy šuměly stále stejně, vodní hladiny se leskly, rákosí bujelo tam, kde chtěl Někrasa zasít pšenici nebo jiné druhy obilí. Jeho hlas zůstával hlasem volajícího na poušti.

„Až zase přijde nouze, až budete umírat hlady, pak si vzpomenete na moje slova, ale bude pozdě. Proč neposlechnete, proč nemyslíte na budoucnost? Proč trváte na starých zvycích, proč se vám zdají být moje rady pošetilé?“

Na západě se ukázala červená záře, která rudla až do krvava. Někrasa se na tu stranu podíval a vzpomněl si na všechna přání, kterými se před chvílí zabývala jeho mysl. Jeho pozornost byla upoutána neobyčejným jevem. Již dávno nehořel západ tak rudými červánky.

„Jen aby to nebylo zlé znamení, které věští nešťastné budoucí dny,“ řekl tiše. „Válka nebude, v zemi je pokoj. Jen aby sem nezavítal nevíтанý host.“

Někrasa svolal domácí na dvůr, aby se podívali na rudou záplavu na západě. Dávno takovou nikdo z nich neviděl. Neklamné znamení neblahých budoucích dnů.

„Jako by hořel západ a všechny dědiny kolem.“

„Hrozné znamení!“

Z tohoto úděsného divadla dostali všichni strach. Luboš vyběhl na blízký vrch, aby lépe viděl, starého Někrasu obklopili domácí, jako by u něho hledali ochranu. Vzadu stál nejmladší syn, nedávno ženatý, se svou chotí, rovněž poděšenou a vystrašenou. Skláněla hlavu s lesklou čelenkou na manželovu hrud’.

„Jen aby to nebylo znamení války,“ řekla mladá žena a podívala se bojácně na manžela.

„Neboj se, teď je v Čechách klid. Vojvoda se také nikam do pole nestrojí a za chvíli začne zima. Kdybych přece jen někdy musel do války, vrátil bych se jako vítěz.“

„Prosím tě, Mikeši, ani mi to nepřipomínej...“

„Teď mě miluješ, pak bys na mne byla hrdá.“

Záplava neustávala, ještě více rudla a divákům se oči zalévaly slzami. Někrasa si musel několikrát přetřít obličej rukávem. Zakýval hlavou a přemýšlel, co by to neobyčejné znamení mohlo znamenat. Také ze sousedních stavení lidé vybíhali a nevysoký pahorek byl brzy obklopen diváky.

„Jsme v rukou božích,“ pronesl konečně stařec pevným hlasem. „Jak s námi Hospodin naloží, tak se stane. Co by to bylo platné, kdybychom se dívali jen na záři a ruce složili do klína. Musíme dále pracovat, plnit své povinnosti, aby nás ohlašované neštěstí nepřekvapilo. Zvláště je zapotřebí, abychom se zaopatřili na zimu.. Bude dlouhá a krutá, nikdo se z domu nedostane...“

Kolem Někrasy byl brzy hlouček statných hospodářů, mladých i starých. Seběhli se zeptat, co si myslí o tom znamení nejstarší a nejrozumnější z Nezdic.

„To znamená, že nastane dlouhá zima,“ odpověděl Někrasa. „Zásobte co možná nejvíce.“

„Neurodilo se, s chlebem nevystačíme...“

„Opět dochází na moje slova. Máme málo polí, nemůžeme se už uživit. Lesy zabírají mnoho místa. Dokud zde nerozšíříme ornice, bída často zaklepe na dveře a nastane hlad.“

„Chraň nás, Bože!“ zaúpěla bělovlasá stařena, Někrasova žena. Její slova opakoval v davu druh za druhem.

KAPITOLA 2

Na hradě Teplá bylo rušno. Hradní strážci v nových krunýřích a s vycíděnými přilbicemi procházeli přes veliké nádvoří, po hradbách a mezi branami, které byly otevřeny dokořán. Vše bylo svátečně přioděno. I havrani na věži jako by krákali docela zvláštním, slavnostním hlasem.

Na nejvyšším cimbuří vlály prapory a přední bránu krášlilo zelené chvoji. Hradní kaple, otevřená od rána, byla vyzdobena koberci z pánových komnat. Všechny ruce pilně pracovaly, jenom zbrojnoš Ryzek seděl na široké kamenné lavici u věže. Od lesů foukal sice silný vítr, ale Ryzek byl dosti otužilý, než aby se bál mrazivých větrů, třebaže řezaly do kostí. Měl na sobě sváteční kabátec, trochu opelichaný, kdysi podšitý lištinou, a po boku mu visel široký a těžký meč.

Všechnu starost o vyzdobení a okrášení kaple a celého hradu ponechal mladším druhům. Postaví se do čela až v boji, kdežto takové titěrné práce mu prý padají z ruky.

Ryzek byl nejstarším zbrojnošem v hlavním čeledníku, byl to milý a statečný Sezimův společník, ať už u nějakého veselí či v krvavém boji. Od mládí zastával na hradě službu podkoního, pak jezdíval s pánem po kolbách a bojích, lovil v lesích, ale v poslední době častěji odpočíval v čeledníku u ohně, nebo zde na lavici, stejně jako jeho pán v panských komnatách trávil spokojeně dny stáří.

Dnes odevzdá vojvoda všechno nástupci, svému synovi Hroznatovi. Ryzek se zamyslel. Jak bude nyní na hradě? Že i Hroznata má dobré srdce, to věděl dobře, ale zda se i v síle a statečnosti vyrovná otci... Byl většinou vychováván matkou a mezi zbrojnoše chodil málo. Podle Ryzkova názoru to byla u mladého pána chyba, že v životě dával spíše přednost něžnosti, mírnosti a jemnosti než udatnosti, která vyrazí protivníkovi oštěp z ruky.

Ryzek by rád vychoval Hroznatu podle své chuti, ale ten lnul -jak se zdálo- k meči méně než otec. Proto nyní, kdy si přivedl nevěstu a stane se pánem otcových statků, by se mohlo vše na hradě změnit. Ryzek se obával, že se poškodí i slavná pověst, které se dosud Teplá těšila u sousedů.

„O čem tady rozumuješ, ty starý bručoun?“ zeptal se Ryzka asi dvacetiletý mladík, který se před ním zastavil.

Ryzek vytržen z myšlenek, mávl rukou a řekl: „Až ti zbělí vlasy jako mně, tak ti také nebude do smíchu a veselí, ty holobrádku.“

„Ale dnes by ses měl přece jen rozveselit. Po západu slunce přiveze Hroznata novou paní a bude hlučno v panských síních i v naší ratejně. Až do bílého rána! Pomysli jenom na sladkou medovinu, kořeněnou zvěřinu a proudy vína, které ohněm proráží do všech smyslů.“

Mladý zbrojnoš Kytka poskočil a zavýskl si z plných plic.

„S mladou paní se vrátí na hrad život. Beztoho tady bylo už k ukousání.“

„Také tady bývalo veselo, když jsme se kolem vojvody shromáždili, abychom do Řezna vyprovodili knížete. Nebo když na hradišti zaplál oheň a nepřítel se na nás hrnul. Hned jsme byli v poli, Sezima vpředu a za námi na hradbách vlály různobarevné šátky. Všem se v žilách rozproudila horká krev.“

„Alespoň nyní častěji vytrhneme do lesů na hony a lovy a na tomto nádvoří se střetneme při kolbách a pro pochvalu jejích družek, kterými se jistě obklopí.“

„Podobné naděje by měly táhnout i mojí olýsalou hlavou, já ale nevěřím, že by to u nás vzalo nějaký příznivý obrat. Kdybych nebyl sedmdesátník nad hrobem, opravdu bych zde nevydržel. Takové ticho, takové mrtvé ticho! Ani se nepamatuji, kdy byl u nás naposledy turnaj. A dnes se má všechno obrátit? Nevěřím tomu.“

Ryzek domluvil a zamyslel se. Mnoho zkusil, hodný kus světa s vojvodou shlédl, a tak není divu, že si nemohl v Teplé zvyknout na klidný život. Uprostřed hustých lesů, v ústraní, na tichém hradě. Od té doby, kdy Sezima po bitvě u Lehnice pověsil široký meč na stěnu a zabýval se jediné výchovou syna Hroznaty.

„Ale při dudách si starý skočíš, alespoň s mojí nevěstou,“ vytrhl Kytka starce z ponurých myšlenek.

„S tvou nevěstou?“ zasmál se Ryzek uštěpačně. „Jak je tomu dávno, co ti teklo mléko po bradě? Kdepak jsi byl, s kým jsi bojoval, jaké máš zkušenosti, že chceš už hledat klidný kout u ženy? Já jsem nepomýšlel na ženění ani v padesáti letech...“

„Proto jsi také zůstal sám jako hruška v poli.“

„Ano, neoženil jsem se, ale věru toho nelituji. Zato jsem vykonal dost pro svoji zem. A kde budeš bydlet? Snad si nenecháš zařídit teplý krb ve sluji v dubovém lese?“

„Starý, s tebou dnes není žádná řeč. Příliš ses zahloubal do minulosti. Do dob, kdy ženichové čekali do padesáti let a pak jim ženění nestálo za to.“

Po těchto slovech se Kytka se smíchem vmísil mezi veselící se dav

„Nerozvážné hříbě!“ zabručel nahlas Ryzek. „Ani stáří neušetří před jízlivými vtipy a úsměšky. Však také okusíš hořkých dnů a veselí tě přejde.“

Ryzek se ještě protáhl na lavici a pak se prošel po nádvoří. Všude se pilně pracovalo na výzdobě bran, dveří, stěn, cimbuří a hradeb. Nejpilněji se budovalo lešení na velkém nádvoří. Tady by měly probíhat turnaje. Pro paní a vznešené dívky byla postavena tribuna, na prostranství porostlém trávou byl navezen říční písek. Lešení pokrývaly drahé kožešiny a koberce. Nejvyšší místo čekalo na novomanžele.

Pod lípou se pracovalo na sedadlech a pódiu pro diváky. Půda byla urovnána a upěchována. Na hrad se hrnuli poddaní z okolních dědin, všem se na tvářích zračila radost a z očí omladiny plála naděje, že opět užijí na hradě veselé chvíle. Každý byl svátečně oblečen.

Někrasa se procházel po nádvoří s celým rodem. Oděn byl v dlouhém kožichu bělavé barvy, který byl ozdoben červeným lemováním.

Hroznata měl mladou choť přivést až navečer, ale hrad se plnil od rána. Práce na polích skončila, zásoby na zimu byly opatřeny, hospodáři měli pokdy. A na hradě se od čeledi dozvědí nějaké novinky z kraje a pobaví se pohledem na svatební hostinu.

Starý Někrasa se sukovitou břinkovicí se otáčel po nádvoří, vysvětloval a ukazoval mladším to, co zasluhovalo pozornost. Ale jeho vnučku Martu poučoval o všem mladý zbrojnoš s prvním chmýřím pod nosem a s hladkou tváří. Nic nedbal na to, že ho jeho druhové volali k započaté práci.

„Tady si, Marto, zatančíme při dudách a cimbálu a tam si chci v turnaji dobýt vavřínový věnec jako vítěz. Mladá nevěsta prý bude sama rozdávat odměny.“

Marta se začervenala a cudně klopila oči, když jí Kytka pošeptal do ucha, že její úsměv je nade všechno vyznamenání.

„Půdu jsme pěkně upěchovali, aby nám nevázly nohy. Ani o medovinu nebude nouze.“

Kytka opět ztišil hlas a chválil medovinu Martiných úst, která je nade všechny medoviny světa.

„Tady jsem se bránil na hradbách proti nepříteli Němci, zde jsme vrhali spoustu kamení na hlavy útočníků,“ vyprávěl Někrasa posluchačům. „Byl to zuřivý boj, ale nedali jsme se. Hrstka ubránila hradby a raněno nás bylo sotva deset. Ale tamhle, pod borovicí, jsme pochovali asi dvacet nepřátel.“

Marta, i když poslouchala dědova slova, ničemu nerozuměla. V uších jí stále zněla sladká slova hezkého zbrojnoše Kytky, s kterým se znala již delší dobu.

Vojvodova družina tehdy lovila blízko Nezdic. Lovci se rozjeli a rozešli po lese, aby svému pánovi Sezimovi nadehnali zvěř. V údolí na palouku žala trávu hezká dívka, kterou Kytka zahlédl mezi lesními stromy. Hned zanechal lovu a zamířil k ní. Stála uprostřed pestrých květů, na jejích bosých nohou se třpytily kapky vody z potoka.

Kytka pozdravil a dívka sebou trhla.

„Jsi hezká,“ řekl Kytka.

„Proč jsi mne vylekal?“

„Že nejsi vílou, to dokazuje tvoje práce. Víly nestínají tak hezkým kvítkům hlavičky, ale splétají je do věnce, aby jimi ozdobily svoji hlavu. Odkud jsi?“

„Z Nezdic, panský zbrojnoši. Ty ale zapomínáš na svoji povinnost.“

„I beze mne bude lov dobrý. Jak ti říkají?“

„Jsi příliš zvědavý. Znáš Někrasu? Bývá na hradě často.“

„Kdo by neznal toho ctihodného starce!“

„Jsem jeho vnučka a jmenuji se Marta.“

„Marta... Hezké jméno. Jistě jsi starostlivá hospodyně... Kdybych byl tak zběhlý v sekání trávy jako v šermu a sečích, zastal bych tě v práci, abych došel vděku...“

„Nejsi nadarmo v panských službách, umíš se výborně dvořit. Ale pamatuj si, podobnými lichotkami se mi nezavdčíš.“

Přesto však Martě Kytkova pochvalná slova zalichotila. Jiným by se v práci nedala zdržovat, když na travu doma čekala nemocná kráva, ale Kytka se jí líbil, a tak s ním rozmlouvala s patrným zalíbením a potěchou. Vyměnili spolu ještě několik hezkých a žertovných slov a mluvili by dále, kdyby je z hovoru nevytrhl jelen, který prudce vběhl na palouk, aby unikl pronásledovatelům. Na chvíli se zastavil, nadzvedl hlavu s mohutným parožím a chtěl se pustit na opačnou stranu. To je již na pokraji lesa objevila vladykova družina. Kytka rychle strhl luk. Vystřelil. Ale bylo již pozdě. Jelen se ztratil v houští. Tentokrát jinoch stržil posměch, dokonce ho napomenul sám Sezima, aby si lépe hleděl svých povinností. Kytka ovšem všechno snesl rád, hlavně že poznal Martu. Tu známost pak pěstoval a v okolí Někrasova statku nejraději lovil s Jozou, s Martiným bratrem, s kterým se seznámil proto, aby se snáze dostal k Martě.

Když se na hradě kolem Marty otáčel již dosti dlouho, místo toho, aby pomáhal s přípravami, došel si pro jinocha na nádvoří sám Ryzek. Všude se hemžili venkované - na hradbách, dvorech, mostech, a ještě více jich čekalo před branou.

Jak vojvoda Sezima, tak jeho syn Hroznata byli u lidu velmi oblíbeni. Nebýt jich, často by všichni zakusili hlad. Když bylo nejhůře, sýpka na hradě byla otevřena a každému se půjčovalo na věčnou oplátku. Hradní posádka chránila poddané mečem, Sezima navíc svou dobrotou a štědrostí. Starci si ještě pamatovali, jak vesele bývalo na hradě, když Sezima, junák v plné síle, so do Teplé přivázel paní Dobroslavu ze starého rodu Černínů. Proto také dnes čekali, že zažijí kratochvíle při medovině a dudách, když Hroznata, syn a nástupce, si přiveze na hrad choť Vojslavu.

Sotva byly přípravy dokončeny, rozezvučely se po lesích trubky lovců, bubny a kvikot několika dud. Na hradě se řadili zbrojnoši, lid proudil branami a hlásný

oznamoval z věže příjezd Hroznatovy družiny. Veselým zvukům v lese odpovídaly jako ozvěna zvuky na hradbách.

Ryzek přeměřil prostranství celého nádvoří zkoumavým pohledem. Vše bylo v pořádku. Jako nejstarší sloužící na hradě čekal hned u hlavní věže. Netrpělivě přecházel. Před chvílí si dovilil mít pochybnosti o statečnosti mladého vojvody, ale teď by pro něj do ohně skočil. Po celý život byl poddaný pánů z Teplé a sloužil věrně za všech okolností.

Hroznatova družina již vyjížděla z lesa, zabočila do údolí, ke vsi Nezdicím. Vpředu jeli na zpěněných koních junáci s trubkami, za nimi novomanželé, pak Sezima a jeho choť, dále Hroznatovy sestry Vojslava a Judita, následovala četná družina sousedních pánů, vladyků a zemanů, zbrojnoši, praporečníci, dudáci s potulným pěvcem uprostřed. Za průvodem byla vezena na mnoha vozech nevěstina výbava. Sotva se přiblížili k hradu, lid hlučně pozdravoval novou paní.

„Ať žije naše ctihodná paní! Přejeme ji štěstí a dlouhý věk.“

„Ať žije! Necht' ji všude doprovází štěstí a zdar!“

„Ať nám panuje moudře a statečně dlouhá léta!“

Kolem průvodu by se neprotlačila ani myška. Ryzek se chtěl vítat s mladou paní, ale ta právě seskočila z koně i s manželem a vydala se pěšky s lidem k bráně. Všechno panstvo je následovalo.

Jenom dudáci nesestoupili z koní, aby je ze všech stran viděli a slyšeli. Panstvo se hned odebralo do komnat, aby si odpočinulo po namáhavé a neschůdné cestě. Paní se ukáže až na druhý den, při kolbách, když bude rozdávat ceny vítězům.

Lidé se zatím veselili na nádvoří. Dudáci se přemístili na připravené pódium a hned spustili veselou do skoku. Staří i mladí se chytili a brzy půda duněla, ozývaly se výkřiky radosti, z několika beček tekla medovina. Ryzek se ujmul povinnosti krčmáře. Naléval jak lidem, tak sobě do vlastního korbílku. Tváře mu vesele plály, oči svítily radostí.

„Tak co, starý, neskočil by sis také?“

Uříčený Kytka se zastavil před Ryzkem, strkal k němu Martu, aby ji provedl v kole.

„Holobrádku, dnes pro tebe tanec, zítra se s tebou budu měřit v turnaji.“

„Dnes jsem králem tance, zítra budu ověnčeným vítězem!“

„Nevychloubej se mnoho, aby ti dnešní samochvála nebyla potupou a hanbou. Tady máš medovinu, zavdej si, dej i tomu děvčeti a skákejte za mne jednou tak vysoko.“

Kytka se nedal pobízet, tancoval s vesnickou chasou dlouho do noci. Nic nedbali, že chladný podzimní vítr ovívá rozpálené tváře, že na nebi místo

slunce vystoupil měsíc. Teprve když se dudáci odstěhovali do čeledníku i se zbytkem medoviny, lid se rozešel po vesnicích a na hradě všechno ztichlo.

„Řekni mi,“ ptal se mladý Někrasa Marty cestou, proč s tebou tancoval jenom ten mladík z hradní čeládky? Byli tam přece chlapci ze vsi, sousedi...”

„Nemohu za to, tatínku. Když mě Kytka nechce pustit.“

„Ty znáš jeho jméno?“

„Vždyť k nám chodí za Jozou.“

„Nikdy jsem si ho nevšiml. Ale nic si s ním nezačíněj. Takový zbrojnoš je dnes zde a zítra bůhví kde. Aby nebyl stále s tebou, zítra zůstaneš doma. Beztoho pro tebe turnaje nejsou.“

Čistá a nevinná radost najednou zhořkla. Marta před chvílí plesala, mladíkovi slíbila, že se jeho síle a obratnosti bude obdivovat, a teď jí otec zakázal nejen zítřejší návštěvu na hradě, ale všechny další styky s milovaným zbrojnošem.

